

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Coșrul (Buteni), Coșrul (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Țișișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărăndeana, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe ½ an K 10.—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Structura noastră social-economică.

Continuăm cu publicarea interesantelor și instructivelor date statistice privitoare la structura noastră social-economică începută în Nr. nostru din a. c.

—Datele de mai jos sunt compuse pe baza acestorași tabele demografice ale statisticei oficiale și se

referă la anul 1910. Comparația singuraticelor cifre referitoare la noi Români, cu cifrele celorlalte naționalități conlocuitoare ale patriei, demonstrează cât se poate de evident situația noastră nefavorabilă în viața publică a țării în proporție cu forța noastră numerică.

La anul 1910 au fost în:

I. Legislațiune.	Total câștigăt.		Maghiari	Germani	Slovaci	Români	Ruteni	Croați	Sârbi	Alții										
	bărbați	femei																		
1. Deputați	95	—	83	—	7	—	—	1	—	—										
2. Funcționari	88	3	84	1	1	—	—	1	1	—										
3. Diurniști	2	14	2	14	—	—	—	—	—	—										
Total	185	17	169	15	8	1	—	2	4	1										
II. Serviciul administrativ.																				
4. Funcționari de stat	13,017	46	12,447	38	225	3	35	1	149	—	1	—	52	—	63	1	45	3		
5. Diurniști de stat	1,827	362	1,699	345	50	11	11	1	35	1	—	8	1	—	15	1	8	2		
6. Funcționari comitatensi	4,094	12	3,803	12	126	—	19	—	116	—	—	1	—	—	26	—	3	—		
7. Diurniști comitatensi	933	163	800	154	53	2	16	3	51	3	1	—	—	—	7	1	4	—		
8. Funcț. în orașe cu dr. m.	4,319	106	3,886	110	126	5	2	—	27	—	—	—	—	—	92	1	184	—		
9. Diurn. „ „ „ „	786	83	666	76	43	4	2	—	14	—	—	—	—	—	26	3	34	—		
10. Funcț. în or. cu mag. reg.	2,771	5	2,312	5	323	—	10	—	65	—	—	—	—	—	57	—	2	—		
11. Diurn. în orașe cu mag.	622	89	510	77	74	6	5	2	18	1	1	—	—	—	14	3	—	—		
12. Notari cercuali și com.	5,313	—	4,637	—	191	—	38	—	374	—	—	—	—	—	69	—	2	—		
13. Vice-notari comunali	3,099	—	2,690	—	121	—	34	—	187	—	—	—	—	—	61	—	2	—		
14. Alți funcționari comun.	1,353	1	1,019	1	94	—	29	—	102	—	—	—	—	—	94	—	5	—		
15. Diurniști comunali	2,410	31	1,870	28	180	1	17	1	250	1	2	—	—	—	80	—	5	—		
Total	40,544	898	36,339	836	1,606	32	218	8	1,388	6	13	—	—	—	82	1	604	10	294	5
III. Justiție.																				
16. Juzi	2,646	—	2,560	—	30	—	1	—	41	—	—	—	—	—	6	—	7	—		
17. Procurori	247	—	241	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—		
18. Funcționari judecătorești	4,933	4	4,588	4	124	—	15	—	122	—	—	—	—	—	52	—	29	—		
19. Diurniști judecătorești	1,938	204	168	190	91	7	28	3	91	3	—	—	—	—	27	1	11	—		
20. Funcț. la penit. și închis.	180	8	168	8	5	—	1	—	4	—	—	—	—	—	1	—	1	—		
21. Diurniști „ „ „	20	4	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
22. Notari publici	300	—	285	—	5	—	1	—	7	—	—	—	—	—	1	—	1	—		
23. Ajut. și cand. de not. publ.	172	—	164	—	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	1	—		
24. Scriitori (diurn.) „ „	354	64	293	58	21	3	5	1	22	—	—	—	—	—	9	1	4	—		
25. Advocați	6,743	—	6,010	—	136	—	92	—	370	—	—	—	—	—	103	—	20	—		
26. Ajutoare și cand. de adv.	4,364	—	3,822	—	114	—	43	—	308	—	—	—	—	—	60	—	14	—		
27. Scriitori (diurn.) de adv.	2,388	988	1,745	890	178	54	37	6	271	23	3	—	—	—	92	8	53	6		
Total	24,285	1,272	21,584	1,154	706	64	223	10	1,244	26	9	—	—	—	24	2	354	10	141	6

IV. Serviciu bisericesc.		bărbați Total	femei câștigăt.	Maghiari	Germani	Slovaci	Români	Ruteni	Croați	Sârbi	Alții	
28.	Serviciu bisericesc	288	—	217	6	4	34	1	2	3	1	
29.	Arhiep., episc., can., abați	11,413	—	6,588	584	384	3,371	94	46	315	31	
30.	Preoți (administratori)	1,996	—	1,545	184	90	126	4	16	11	20	
31.	Capelani, predicatori	695	—	492	166	5	14	8	2	4	4	
32.	Alți preoți lumești	89	—	68	2	1	14	—	—	4	—	
33.	Călugări, călugărițe	755	2,843	571	1,977	50 651	35 48	9 4	1	24 12	28	37 151
34.	Candidate de călugărițe și novici-călugări	307	271	225	227	30 40	24 3	5	—	7	4	12 1
35.	Funcț. în serviciu bisericec.	2,344	20	1,454	14	334 2	26	400 1	29	3	28 1	70 2
36.	Diurniști	16	8	16	6	— 1	—	1	—	—	—	—
Total		17,883	3,142	11,176	2,224	1,356 694	569 51	3,973 6	137	100 12	397 1	175 154

V. Instrucție.

37.	Institute fröbeliane	6	2,301	6	2,087	— 122	— 5	— 13	—	—	—	66	— 8
38.	Școale elem. (și de rep.)	23,384	9,163	18,480	8,169	992 227	404 73	2,878 239	108 3	27 6	439 308	56 88	
39.	Școale pentru ucenici de com. și meserii	17	20	16	18	—	—	1	—	—	—	2	—
40.	Școale pop. și civ. sup.	1,334	1,436	1,268	1,337	35 57	2 1	15 17	1	—	—	2 5	11 20
41.	Pedagogii	445	97	388	87	10 8	—	30	4	—	—	12 2	1
42.	Școale super. de fete	98	344	93	307	1 18	—	—	—	1	3 6	1 12	
43.	Școale medii	3,843	16	3,518	15	169 1	13	99	—	4	21	—	19
44.	Școale superioare	657	—	611	—	11	2	26	1	—	—	—	6
45.	Școale sup. pentru pers. didactic auxiliar	275	5	259	5	5	1	6	—	—	—	3	1
46.	Școale agron.	221	33	209	33	12	—	—	—	—	—	—	—
47.	de spe-	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48.	cialitate	231	84	221	76	7 6	— 1	1 1	—	—	—	—	2
49.	medii	373	12	342	10	11 2	2	10	—	1	2	—	5
50.	și infer. } alte școale de sp.	243	174	313	154	19 15	2 1	— 2	—	—	—	1	9 1
51.	Inst. de ped. terapeutică	103	11	100	11	3	—	—	—	—	—	—	—
52.	Inst. de inv. și creștere fil.	160	63	147	49	7 5	1 1	3 6	—	2	—	—	2
53.	Prof. și inv. de limbi	—	2	—	—	— 1	—	—	—	—	—	—	1
54.	„ de muzică	18	21	12	20	2 1	—	—	—	—	—	—	4
55.	„ de gimn. și alte dext.	7	1	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—
56.	Prof. de limbi	131	676	52	129	12 188	1	1 1	—	1	1 4	63 354	
57.	și de muz. și cântare	347	799	203	584	100 174	2 1	— 6	—	3 3	4 10	35 21	
58.	inv. de dif. dexterității	314	109	254	86	33 17	— 1	2 1	—	—	4	—	21 4
59.	priv. } educatori, corepet.	1,019	4,426	855	1,650	122 2,143	7 10	21 20 3	—	21	3 14	8 568	
60.	Talmudiști	943	—	434	—	490	3	2	12	—	—	—	2
61.	Prof. și inv. fără posturi	460	1,676	365	1,436	35 131	9 6	36 27 3	—	3 3	9 38	— 35	
62.	Funcț. de manip.	163	88	152	70	5 15	— 1	6	—	—	—	1	1
63.	Diurn. „ „	22	27	22	26	— 1	—	—	—	—	—	—	—
Total		34,815	21,584	28,227	16,359	2,082 3,182	449 101	3,137 333 132	3	41 34	503 457	244 1,115	

VI. Igiena publică.

64.	Medici de ai autor. publ.	2,190	—	1,935	—	125	—	16	—	—	—	30	— 4
65.	„ la spit. și inst. de sãn.	893	28	801	25	43 1	4	20 2	—	1	—	13	— 11
66.	Medici la casse de ajuto- rarea bolnav. și alte instit.	366	4	345	4	13	—	6	—	—	—	1	— 1
67.	Medici privați	2,065	19	1,833	17	131 1	15	37	1	9	—	20	— 19 1
68.	Farm. și propr. de farm.	1,850	19	1,643	79	131 17	10	28 1	—	3	—	26 1	9 1
69.	Ajutoare (asist. de farm.)	2,175	108	1,934	102	137 5	16	52 1	—	4	—	24	— 8
70.	Veterinari	1,285	—	1,220	—	41	—	12	—	1	—	—	— 9
71.	Moașe	—	13,031	—	8,001	— 1,809	— 1,538	— 1,019	— 243	— 91	— 123	— 107	
72.	Funcționari în serviciul	377	293	334	235	27 50	3 1	2 5	—	3	—	1 2	7
73.	Diurniști } igienei publ.	57	26	51	24	6 2	—	—	—	—	—	—	—
74.	Propr. de sanatorii nemed.	68	158	49	121	12 31	2 4	3	—	—	—	1	2 1
Total		11,326	13,766	10,145	8,608	666 2,016	68 1,543	220 1,028	1 243	21 91	115 127	70 110	

Insemnătatea contabilității sistematice pentru dezvoltarea capitalismului.

Acuma se împlinște anul de când a apărut a doua ediție a «*Capitalismului modern*» de *Werner Sombart*. În cartea primă a volumului al doilea aflăm sub titlu: «*Die Bedeutung der systematischen Buchhaltung für die Entwicklung des Kapitalismus*», un tractat, care pe oamenii contabilității îi interesează deosebi. Căutând partea aceasta, ce nu se află în prima ediție și observând modul îndrăzneț, cu care cel mai mare economist german, profesorul universității din Berlin, caută să aprecieze importanța contabilității duple pentru viața economică, m'am văzut îndemnat a da în întregime traducerea acesteia. Este de remarcat faptul, că chiar Sombart, care poate nu este chemat a intra în păturile mai adânci ale contabilității, a fost acela, care a scos în relief rolul mare, ce-l are contabilitatea dublă și a arătat treapta înaltă, pe care stă ea în economia națională. Aceasta nu poate fi, decât spre mândria oamenilor contabilității, fiind recunoscută de un mare economist, căci iată ce scrie sub titlu de mai sus:

«Orice ordine potențează puterile noastre. Aceasta se referă în prima linie la ordinea lucrurilor economice. Ordinea și claritatea mărește pofta de a cruța și agonisi. Omul, care e gospodar rău, se simte foarte bine în întunec; nu adună bucuros acele poziții, cu cari datorește cuiva. Față de acesta, gospodarului bun nu-i este mai plăcut, decât să examineze zilnic sumele norocului său, ce crește tot mai mult. Chiar o nenorocire, dacă îl surprinde în mod neplăcut, nu-l face să se teamă, căci îndată este în clar, cari avantaje deja câștigate îi stau la dispoziție, ca să balanseze aceasta. În genere putem aplica acest adevăr la toate economiile; precum la agricultor, așa și la industriaș și la capitalist, întocmai ca la gazda casei. Convingerea, că ordinea ar potența spiritul economic, se preface într'un adevăr, când suntem conștii de marea însemnătate, ce revine în urma contabilității sistematice ordinei de tot caracteristice a afacerilor pentru validitatea ființei capitalismului. Nu ne putem închipui capitalism fără contabilitate dublă: acestea se rapoartă între o altă ca formă la conținut. Numai față de aceea putem încă șovăi, că oare capitalismul își află în contabilitatea dublă mijlocul de a-și dezvoltă puterile sale, sau spiritul contabilității duple a dat naștere capitalismului.

Contabilitatea dublă! Abia aflăm carte de-a acestei științe sau arte, care să nu se refere cu mândrie la vorbele (nu ale lui Goethe, ci ale) cumnatului lui Wilhelm Meister: «*Es ist eine der schönsten Erfindungen des menschlichen Geistes und ein jeder guter Haushalter sollte sie in seiner Wirtschaft einführen*». Cred într'adevăr, că această părere a comerciantului Werner o putem primi, dacă ideea exprimată în propoziția din urmă nu o înțelegem numai

așa, că fiecare economie privată ar face bine, dacă ar întrebuința contabilitatea dublă, ci dacă întreaga valoare a acesteia o luăm în înțelesul acela, că contabilitatea dublă o declarăm de invențiunea, mai bine zis creațiunea cea mai grandioasă și mai bogată în rezultat a spiritului omenesc. Dacă voim să apreciem pe deplin însemnătatea contabilității duple, trebuie să o asemănăm cu ideile epocale, pe cari le-au pregătit cugetătorii pe terenul naturii, începând din veacul al XVI-lea. Contabilitatea dublă s'a născut din același spirit ca și legile lui *Galilei* și *Newton*, ca și învățăturile fizicii și chemiei moderne.

Intocmai ca acestea, așa și contabilitatea dublă cuprinde cu aceleași mijloace fenomenele într'un sistem plin de artă, astfel că o putem numi primul cosmos, ridicat pe principiul gândirii mehanice. Contabilitatea dublă ne deschide cosmosul economic, mai exact cosmosul lumii capitaliste, cu același metod, cu care mai târziu marii naturaliști au alcătuit cosmosul lumii cerești, al celulelor sau al infuzoriilor. Contabilitatea dublă se bazează pe principiul foarte logic, că toate fenomenele le înțelege cantitativ, ea se bazează pe *principiul cantității*, care a adus la lumina zilei toate minunile din domeniul cunoștințelor naturale și care aici, chiar pentru primadată în istoria omenimii, s'a prefăcut destul de clar în ideea unui sistem. Și în contabilitatea dublă putem găsi, chiar și în lipsa unei minți agere deosebite, gemenele principiilor gravitațiunii, circulației sângelui, păstrării energiei și altele, cari au îmbogățit într'atâta științele naturale. Chiar și cu o apreciere curat estetică, contabilitatea dublă poate fi privită cu uimire și admirațiune ca una dintre cele mai artistice figuri ale creaturilor omenimii europene.

Ceeace ne interesează mai mult este examinarea influinței, pe care a avut-o acest sistem asupra mersului vieții economice europene. Aici ași dori să premergea ideea: că prin contabilitatea dublă a fost dată din nou posibilitatea și imboldul, cu care s'au desfășurat ideile aparținătoare sistemului economic capitalist: ideea agonisirii și ideea raționalismului economic.

Ideea agonisirii a fost promovată prin contabilitatea dublă într'atât, întrucât contabilitatea săvârșește separarea definitivă a sumelor de bani agonisitoare, adică a sumelor investite cu scop de câștig, de toate scopurile naturale ale îngrijirii de traiu. Unicul scop al contabilității duple este: sporirea unei valori în înțeles curat cantitativ. Cine se adâncește în contabilitatea dublă uită toate calitățile bunurilor și prestațiunilor, uită limitarea organică a principiului acopeperirii trebuințelor și se îndestulește exclusiv cu ideea agonisirii; el nu poate purcede într'alt chip, dacă vrea să se orienteze în cadrele acestui sistem; nu îi este permis a vedea cizme, corăbii încărcate, făină sau bumbac, ci numai valori, cari se sporesc sau se împuținează.

In genere numai cu luarea în vedere a acestora se poate forma noțiunea capitalului. Fără doar și poate putem deci să afirmăm, că înainte de a fi contabilitatea dublă nu a existat categoria capitalului și fără ea nici azi nu ar exista. Capitalul îl putem defini deadreptul, ca averea de agonisire exprimată prin contabilitatea dublă.

În strânsă legătură cu cele zise mai sus stă a doua gândire: *raționalizarea economiei s'a validat* numai cu ajutorul contabilității duple, întrucât, ca una dintre manifestările acestui raționalism, se arată tendința contabilizării generale a tuturor momentelor economice. Aici ese la iveală legătura strânsă dintre dominarea principiului agonisirii și tendința raționalismului: ambele discompun viața economică în cifre; cea dintâi, ca sporirea ei să o aibă ca scop, cea din urmă, ca să asigure ajungerea mai perfectă a acestui scop. De sine se înțelege, cât s'ar fi promovat decontarea prin contabilitatea dublă: ea nu cunoaște momente economice, cari nu sunt cuprinse în registre: quod non est in libris, non est in mundo; în registre însă se pot introduce numai acele momente economice, cari au o valoare, ce se poate exprima în bani. Sumele de bani însă se pot reprezenta numai prin numeri, așadară fiecare moment economic trebuie să corăspundă unui număr, de aceea a socoti este a purta economie. Din aceste idei fundamentale. izvoresc ideile laterale. Astfel vedem formarea noțiunii valorii de schimb, cu care ne ocupăm serios în primul rând în cadrele contabilității duple.

Dar raționalizarea economiei este promovată de contabilitatea dublă și în alte două direcțiuni, în cari caută să se valideze: ea servește și scopului și planului conducerii economiei.

Cu drept am arătat aceea, că contabilitatea dublă asigură întreaga pătrundere în defectele, pe cari eventual le are vre-o organizațiune economică, pentru că ea devine condiția de căpetenie a îmbunătățirii sistematice și promovătoare a economiei. Contabilitatea dublă dă deslușiri despre fiecare ram al economiei, arătând în socoteli separate, așa numitele conturi, succesele și nesuccesele activității economice. Cu tot dreptul s'a arătat și aceea, că contabilitatea dublă asigură și planul organizării economiilor, care se extinde până în viitorul îndepărtat. «Importanța contabilității nu constă numai în studiarea activității decurse într'o întreprindere, ci și în indicațiunile, pe cari le dă pentru direcția viitoare. După observarea și cercetarea cauzelor și urmărilor evenimentelor săvârșite, ea dă posibilitatea de a prejudeca activitatea viitoare și de a afla baze sigure, pentru a cugeta asupra acțiunilor, cari vor veni» (Gomberg).

În urmărirea scopurilor sale contabilitatea dublă desvoaltă sau ajută să se desvoalte și acel sistem al ideilor, cu ajutorul căruia înțelegem lumea economiei capitaliste; cercul de idei al capitalului fix și circulant, al schimbărilor de formă ale capitalului, al circulațiunii, al fluctuațiunii lui, al speselor de producțiune

și a. rezultă din aplicarea cvintesenței contabilității duple și fără de aceasta nu l-am fi cunoscut absolut de loc sau dacă l-am fi cunoscut, atunci foarte puțin; științele economiei naționale și ale economiei private, întrucât tractează economia capitalistă (adeseori inconștient) și-au procurat armele lor științifice din arsenalul contabilității duple.

Deci până când contabilitatea dublă arată în primul rând conceptul capitalului, totdeodată arată și noțiunea *întreprinderii capitaliste*, al acelei organizațiuni economice, al acelei forme de economie, care are de scop să valoreze un anumit capital. Da, aici la întemeierea economiei capitaliste se validează în mod mai concret conlucrarea contabilității duple. Am stabilit, că esența unei întreprinderi capitaliste, ca organizațiune de avere, trebuie să o căutăm în independența afacerii. Și la această independență (im-personificare) contabilitatea sistematică ia parte activă foarte însemnată.

Această independență o promovează pe două. căi: în prima linie prin aceea, că separează purtarea socotelilor, contabilizarea și în legătură cu aceasta conducerea afacerii de persoana întreprinzătorului și îi dă un caracter curat obiectiv.

Contabilizarea se obiectivează și mehanizează.

Obiectivă devine de aceea, pentru că procedura devine generală, independentă de persoana, care o urmează, are un cerc mare de întrebuițare, așa încât oricine ar folosi-o, o poate înțelege. Registrele comerciale din evul mediu au putut da lămuriri și în faptă au și dat numai acelor, cari le-au purtat, până când în registrele purtate sistematic se poate orienta oricine, care înțelege aceasta. De aceea întemeietorii contabilității duple pretind deja ca contabilitatea să fie clară și înțeleasă în general. Astfel scrie *Luca Pacioli* în capitolul 12: «Toate pozițiile jurnalului le vei încheia prin o linie, care cuprinde scrierea povestitoare și care o vei trage. Aceeași vei observa la poziția memorialului ș. a. m. și dupăcum introduci din memorial în jurnal, vei trage peste poziție o singură linie piezișă. Aceasta va însemna, că acest post s'a introdus în jurnal și dacă nu voești să tragi linie peste aceasta, atunci vei provide prima sau ultima literă dela începutul poziției cu un ic sau vei face un alt semn, pentruca să vezi că poziția respectivă s'a introdus în jurnal ș. a. m. Chiar dacă poți folosi multe și felurite semne, totuși să întrebuițezi cele obișnuite. pe cari obișnuesc a le folosi și ceilalți comercianți din țară, pentruca să nu aibă aparența, că tu te-ai abătut dela uzanțele comerciale».

Ba ce e mai mult: în marginele contabilității duple contabilizarea devine nu numai obiectivă, ci și mehanică. Dacă s'a făcut începutul, se poate continua în direcțiune hotărâtă. *Schär* caracterizează foarte potrivit însușirea aceasta a contabilității duple, când zice: prin aceasta contabilizarea devine «ein

zwangsläufiges System» (un sistem, care te silește să-l urmezi în o direcție stabilită).

Dacă în chipul acesta a dispărut caracterul subiectiv, caracterul personal al conducerii afacerii, atunci locul conducerii personale îl ocupă obiectivitatea: față de proprietar afacerea apare ca un întreg de sine stătător, care se bazează pe legi proprii, interne. Afacerea, reprezentată prin capital, apare însă ca o unitate, care se formează prin încorporarea în sistemul conturilor; se vede cu claritate, că această unitate nu se derivă din persoana întreprinzătorului, care de cele mai multe ori este un creditor față de capitalul său.

Această independență a afacerii, câștigată prin contabilizare, formează tocmai ființa contabilității duple și ca atare au demonstrat-o foarte adeseori. Cu deosebire *Gomberg*, când zice:

«organizând contabilitatea vre-unei întreprinderi, să nu se urmeze scopul de a se determina venitul proprietarului, al capitalistului însuși, care poate avea câștiguri și pierderi, ce provin din isvoare străine, ci să se rezoneze asupra avantajului de exploatare a întreprinderii numite».

«Nu trebuie deci să se confunde întreprinderea cu capitalistul, proprietarul ei. *Acești doi sunt separați prin contabilitate*, care consideră pe proprietar ca pe a treia persoană, ca pe creditorul ei pentru capitalul împrumutat».

«*Prin contabilitatea dublă se desparte întreprinderea de întreprinzător*, ceea ce de fapt e esența lucrului».

Cât de mult a contribuit contabilitatea sistematică la formarea ideii impersonificării, așadară a noțiunii «firmă» în înțelesul de mai sus, o vedem din aceea, că în limbile romanice cuvântul, care la început însemnă socoteală, după aceea cont, a primit mai târziu înțelesul cuvântului firmă, afacere: este cuvântul *ratio* — *ragione* — *raison*.

Aceasta încă este o bună dovadă a carenței părerii arătate mai sus, că și pe urmele contabilității duple s'a dezvoltat ideea afacerii independente și cu aceasta ideea independenței întreprinderii capitaliste, adecă a acelei afaceri de sine stătătoare, care apare aici ca unitate contabilizătoare».

Dragoș Navrea,
profesor.

Comerțiu și industrie la băncile din Praga.

Agitându-se în timpul din urmă tot mai mult chestiunea creditului mobilier, apoi activitatea comercială și industrială a băncilor, și aflându-mă întâmplător în Praga, m'am interesat cum se prezintă băncile de aici în privința aceasta.

Un studiu temeinic și intensiv al organizației băncilor sub raportul amintit, apoi un studiu comparativ asupra relațiilor economice pe piața boemă și pe piața ardelenescă, cred că ar fi de mare folos.

Pentru cei, ce ar avea de gând să facă astfel de studii practice, le va face poate un serviciu bun să știe ce bănci, ce specialități comerciale și industriale cultivă. De aceea îmi iau voie a pune la dispoziție în cele ce urmează, un mic extras din *Compasul industrial și comercial din Praga* (ed. 1914).

Că fiecare din băncile înșirate mai jos lucrează intensiv în branșele speciale, se poate admite ca ceva de sine înțeles. Mai extensiv decât toate pare a lucra însă «*Banca Agrară*».

Iată extrasul, de care vorbim:

«*Agrární banka*», II *Havliček-platz 26* are secție de mărfuri, secție de semințe și secție de mașini agricole.

Filiala băncii «Anglo-Österreichische-Bank» *Hibernberg. 5* are secție industrială, secție pentru zahar brut, secție pentru zahar rafinat, secție pentru salitru și trei secții pentru lemne și scânduri.

«*Bank für Brauindustrie*», *Prag, Havliček-platz 26*, are o secție pentru mărfuri și una pentru cărbuni de peatră.

«*Wiener Bank-Verein*», *Filiala Praga* are o secție pentru zahăr brut și una pentru zahăr alb.

«*Bodenbank*», *Prag Grabeng. 12* are o secție de mărfuri și una pentru mașini agricole.

«*Böhmische Bank*», *Prag, Wassergasse K. N. 791* are o secție de mărfuri și diferite magazine și prăvălii speciale.

«*Böhmische Eskompte Bank*», *Prag Grabengasse, 39* are secții pentru zahăr, napi și scrobeală.

«*Böhmische Unionbank*», *Grabeng. 31* are secții pentru zahăr și diferite alte articole.

«*K. k. priv. österr. Credit-Anstalt für Handel u. Gewerbe*», *Filiale Prag, Grabeng. 10*, are secții pentru grafit, zahăr și alte secții de mărfuri.

«*Deutsche Agrarbank für Österreich*» *Marieng. 36* are secții pentru mărfuri.

«*Landwirtschaftliche Creditbank für Böhmen*» *Zeltnerg. 33* are secție pentru rafineria de zahar din *Aüssig* și secție de zahăr brut.

«*Mährische Agrar-und Industrial Bank*», *Filiala Prag*, are secții de mărfuri.

«*Zivnostenska banka*», *Grabeng. 30* are secție de zahar, secție de fer și mai multe secții de mărfuri.

Între firmele înregistrate în Praga aflăm și următoarele, pentru:

Lemne de construcție, «*Böhmische Industrial-Bank*» I *Na Prikope 35*.

Ferării: «*Böhmische Industrial-Bank*» «*Zivnostenska banka*» II *Na Prikope 30*.

Magazin de sticle: «*K. k. Böhmische Union-Bank*» I *Na Pricope 31*.

Nutrefuri: «*Agrární banka*». II *Havličkovo nam. 10/11* vânzare de Cereale en gros: «*Agrární banka*».

Hemeiu: *Böhmische Bank*, II *Václavskér nam. 32*.

Var: «*Böhmische Bank*», II *Vaclavské nám. 32*. «*Böhmische Industrial-Bank*», I *na Prikope 35*.

Vânzare de cărbuni en gros: «Böhmische Bank» II Vaclavské nám. 32.

Cărbuni de peatră: «Filiale der K. k. priv. Oester. Creditanstalt für Handel u. Gewerbe», Na Prikope 10.

«Prager Creditbank», I O vocna ul. 17 «Zivnostenska bank» II Na Prikope 30.

Gunoieri artificiale: «Agrarni banka» na Prikope 30.

«Böhmische Industril Bank», na Pricope 35.

Produse agricole: «Agrarni banka» «Böhmische Bank» «Mährische Agrar und Industrie Bank».

Mașini agricole: «Agrarni banka».

Făină: «Böhmische Industrialbank».

Lapte și derivate en-gros: «Agrarni banka».

Petroleu: «Böhmische Union-Bank» «Prager Creditbank».

Zahăr: «Anglo-Österreichische bank» «Böhmische Union bank» «Landwirtschaftliche Credit bank» «Zivnostenska banka».

Salitru: «Agrarni banka».

Semințe: «Agrarni banka».

Scrobeală: «Böhmische Eskompte bank».

Desigur, că nu ar fi necondiționat de lipsă a recurge la un studiu unilateral al organizației băncilor boeme și poate, că nici nu ar fi tocmai potrivit, din cauza diferențelor considerabile între împrejurările de pe piața noastră ardelenescă și cele de pe piața boemă. Ca punct de comparație însă studiul băncilor boeme ar fi totuși folositor și oamenilor noștri.

Prag, la 3/VII 1918.

V. V.

Datoriile de războiu ale monarhiei.

Până la finele anului 1917 datoriile de războiu ale monarhiei Austro-Ungare s'au urcat la K 75·2 miliarde, care se distribuie pe cele două state dualiste cum urmează:

	Ungaria miliarde	Austria miliarde	Monarhia miliarde	%
Cele 7 impr. de războiu	14·5	29	43·5	57·8
Imprum. la bănci . .	5·4	13·1	18·5	24·6
„ în Marce . .	1·7	30	4·7	6·3
„ consorțiale . .	2·6	5·9	8·5	11·3
Total	24·2	51·5	75·2	100

Sarcina de dobânzi a acestor datorii se urcă anual la K 3,244·2 milioane, din care sumă privește pe Ungaria K 1,131 milioane și pe Austria K 2,113·2 milioane, cari sume stau aproape de proporția cotei 34·9%—65·1%.

Ungaria plătește pentru împrumuturile sale în mediu 4·67%, iar Austria 4·14%; media monarhiei este 4·34%.

AFACERI DE DARE.

Competința erarială a polițelor și a premiilor de asigurare va fi urcată, conform unui proiect al guvernului cu 33%—50%. Legea va pune competența, *expressis verbis*, în sarcina asiguraților.

La 1 August a. c. a intrat în vigoare noua lege privitoare la competența transcrierilor de avere. În sensul acestei legi sumele de asigurare asupra vieții, ce trec peste K 500— cad sub competența de ereditate și înainte de terminarea procedurii de ereditate societățile de asigurare vor putea plăti celor în drept numai maximal 80% a sumei de asigurare.

CRONICĂ.

Terminul pentru prezentarea fasiunilor de dare și a cererilor de rectificare a dării — prolongit. Guvernul a prolongit termenul pentru înaintarea cererilor de rectificare a dării de venit a anului 1917 — până la 31 August 1918, iar termenul pentru prezentarea fasiunilor de dare pro 1918 până la 15 Septembrie 1918.

Forța financiară a băncilor din capitală în 1917. La finele anului 1917 băncile din Budapesta a avut capital de acții de K 989 mil. (în 1916 K 668 mil.), rezerve de K 805 mil. (în 1916 K 433 mil.). Capitalul propriu s'a cifrat deci cu K 1795 mil. față de K 1102 mil. în 1916; creșterea este deci de K 693 mil. Capitaluri străine le-au stat la dispoziție K 9864 mil., astfel că întreg capitalul lor de operațiune s'a cifrat cu K 11,659 mil., deci cu mai mult de K 11½ miliarde.

Suma aceasta a fost plasată în următorii rami de operațiune:

Escont	K 964 milioane
Efecte	„ 2,068 „
Debitori	„ 3,563 „
Avansuri pe efecte	„ 2,228 „
Pretensiuni ipotecare	„ 2,759 „

Profitul net realizat de băncile din capitală în 1917 a fost de K 146·54 mil. cifră ce față de 1916 arată o creștere de K 52·05 mil.

Centenarul unei mari firme comerciale ardelen. Marea firmă comercială *I. B. Misselbacher*, cu centrala în Sighișoara, și cu sucursale în Sibiu și Alba Iulia și-a serbat zilele trecute iubileul de 100 dela înființare. Din acest prilej firma a donat pentru diverse scopuri filantropice și culturale săsești, însemnate sumă de K 500,000— și anume școalei comerciale gremiale din Sibiu și orașului Sibiu pentru ajutoare de război câte K 100,000— și K 50,000— școalei medii evanghelice. Orașul Sighișoara a primit tot pentru ajutoare de război K 100,000—, liceul din Sighișoara K 50,000—, iar K 50,000— a donat firma

pentru crearea unui fond pentru înființarea unei școale comerciale în Sighișoara. În fine a primit K 50.000.— Alba-Iulia. Afară de aceste donațiuni firma a dotat fondul de pensii al împiegaților ei cu o astfel de sumă, încât cei îndreptățiți la pensii vor fi dispensați pe viitor de ori-ce cotizații la fond.

*

Erată. În Nr. 30 al revistei noastre în «Darea de seamă» asupra contribuțiilor la Fundațiunea ziaristilor, prin o regretabilă eroare de culegere, a fost publicat ca contribuient cu K 20 la numita Fundațiune Levu Baneu în loc de dl *Leon Bancu*, ceace rectificăm prin aceasta.

Poșta redacțiunii.

Funcționarului de bancă anonim dela banca de pe linia Sibiu—Vinț. Ca să-ți cunoască și alții mentalitatea îngustă, de care ești stăpânit, iată îți facem cinstea a-ți publica aici ecoul ciudat, ce ni l-ai trimis la apelul nostru de a ni-se trimite datele necesare pentru Anuarul proxim.

«Dacă doriți în viitor să mai aveți și să avem «Anuarul băncilor române», și complet, binevoiiți a pune în el și numele funcționarilor. La caz însă că pe cei mai inferiori îi ignorați... atunci pe lângă directori, cari la multe institute au posturi în realitate fără mult rol, puneți cel puțin contabilii, cassarii și secretarii — și atunci totdeauna veți avea chestionarele la timp, dupăcum doriți.

Apoi pe lângă datele obicinuite pân' acum n'ar strică a tipări și altele, cum a făcut Petra-Petrescu, ca d. e. «Legea comercială nouă» etc. etc. de interes pentru bănci și funcționari».

Inovația, ce ne-o propui D-ta am avut-o deja introdusă în Anuarele anterioare războiului. Am omis în ultimii 3 ani pe funcționari, nu fiindcă i-am ignorat, ci fiindcă partea lor covârșitoare sunt mobilizați, lipsesc dela bănci și poate sunt și morți și băncile se ajută de cele mai multeori cu puteri de lucru provizorii, a căror loc nu este în Anuar. Cu toate acestea în Anuarul pe 1919 îți vei vedea satisfăcută ambiția, te vei vedea tipărit!

Ceeace Petra-Petrescu publică pe vremuri în Anuar, trătam noi deja de aproape 20 ani în coloanele acestei reviste. *Noua lege comercială* încă o vom da în întregime, îndată ce ne va fi accesibilă. Dacă D-ta ai fost cumva mai norocos și ai ajuns deja în posesiunea ei, Te rugăm a ne-o pune la dispoziție.

„SILVANIA“,

institut de credit și econ., soc. pe acții în Șimleul-Silvaniei.

Aviz.

Aducem și pe astă cale la cunoștință, că la etalonul de interese după depuneri, redus deja la adunarea generală (14 Martie 1918) dela 1 August s'au decis următoarele:

După depun. vechi și stabile $2\frac{1}{2}\%$ — 3% și după acord.

După depunerile nouă 2% — $2\frac{1}{2}\%$ după acord.

Pentru depozitele spre fructificare și în cont-curent cari se ridică în restimp de 15 zile dela depunere, nu se plătesc interese.

Șimleul-Silvaniei, la 25 Iulie 1918.

Direcțiunea.

Sumarul:

Structura noastră social-economică. — Insemnătatea contabilizației sistematice pentru dezvoltarea capitalismului. — **Comerțiu și industrie la băncile din Praga.** — **Datoriile de războiu ale monarhiei.** — **Afaceri de dare:** Comp. erarială a polițelor și a premiilor de asigurare. — **Cronică:** Terminul pentru prezentarea fașiunilor de dare și a cererilor de rectificare a dării — prolongită. Forța financiară a băncilor din capitală în 1917. Centenarul unei firme comerciale ardelen. Erată, Poșta Redacției.

„ARDELEANA“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orăștie.

CONCURS.

Cu intenția de a formă suscrescență pentru viitor direcțiunea institutului de credit și economii «ARDELEANA», soc. pe acții în Orăștie, află cu cale să înactiveze fondul iubilar economic al institutului dând ajutoare unor bărbați, cari doresc să-și completeze cunoștințele practice în:

1. Administrarea unei moșii mai mari și în legătură cu aceasta în conducerea unei lăptării.
2. Conducerea unei grădini de pomărit, zarzavat, viță de vie și albinărit.
3. În manipularea vinului.
4. În conducerea unui atelier mehanic pentru reparaturi de mașini agricole etc.

Concurenții au să dovedească că au deja anumite cunoștințe în una din aceste direcții, că au purtare morală bună, sunt sănătoși, au să arete apoi starea familiară, etatea, cunoștința de limbi și relația militară.

Mărimea ajutorului se va statorî conform trebuințelor ce le va reclama ocupația la care voiesc să se aplice reflectanții. Praxa o vor face la moșia, la grădina, în pivnița de vin sau la atelierul, care-l va indica institutul, eventual la care doresc reflectanții. Durata praxei se va statorî după trebuință.

Direcțiunea e aplicată mai departe a da ajutor de cel puțin câte Cor. 500.— la an unor tineri, cari voiesc să absoalve vre-o școală practică agronomică, (de ex. în Mediaș, Bistrița, Feldioara, Lugoș, Șimleu etc.)

Dela aceștia se cere să fie trecuți de 15 ani, și să-și exopereze înșiși direct primirea în careva din aceste școale. Condițiile de primire s'au anunțat în ziare în zilele acestea. **Terminul de primire expiră cam prin 20 August c.**

Onorații domni preoți și învățători dela sate sunt rugați pe calea aceasta să ne recomande tineri pentru a fi trimiși la școlile agronomice amintite.

Cererile pentru ajutoarele cuprinse în acest concurs reflectanții au să le înainteze la direcțiunea institutului nostru până în **30 August a. c.**, însoțite de eventuale scrisori de recomandare din partea vreunui intelectual de trecere din partea locului.

Orăștie, la 29 Iulie 1918.

Direcțiunea.

„SINCANA“

institut de credit și econ., soc. pe acții în Șinca-veche.

hitel- és takarékinézet, részvénytársaság Ósinkán.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Șincana», societate pe acții, se invită la

a XI-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Ósinka (Șinca-veche), Duminecă, în 1 Septembrie st. n. 1918, la 2 oare după prânz, în localul de aici al institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Designarea a lor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării.
2. Deliberare asupra conturilor Bilanț, Profit și Perdere încheiat la 31 Decembrie 1917, precum și asupra rapoartelor direcțiunii și a comitetului de supraveghiere.

NB. Acționarii, cari voiesc să ia parte la adunare trebuie să-și depună acțiunile și eventualele pleni-potențe la cassa institutului înainte de deschiderea adunării.

Ósinka (Șinca-veche), la 4 August 1918.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

«Șincana», hitel- és takarékinézet részvénytársaság T. részvényesei az Ósinkán az intézet helyiségében 1918. szeptember hó 1-én d. u. 2 órakor tartandó

XI-ik rendes közgyűlésére,

ezenel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Ezen közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére 2 részvényes kijelölése.
2. Az 1917. év végén lezárt Mérleg-, Nyereség- és Veszteség-számlák, úgyszintén az igazgatóság és felügyelőbizottság évi jelentéseinek tárgyalása.

Figyelmeztetés. A közgyűlésen résztvenni óhajtó részvényesek tartoznak részvényeiket és esetleges megbízásaikat az ülés megkezdése előtt az intézet pénztáránál elhelyezni.

Ósinka, 1918. augusztus hó 4-én.

Az igazgatóság.

Activa — Vagyon. Contul Bilanț la 31 Dec. 1917. — Mérleg-számla 1917. dec. hó 31-én. Pasiva — Teher.

		K	f			K	f
Cassa în numărar — Pénztári készlet		18,145	45	Capital societar — Alaptőke		70,000	—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		246,940	—	Fond de rezervă — Tartalékalap		55,547	68
Efecte — Értékpapírok		46,501	—	Depuneri — Betétek		235,228	33
Conturi debitoare — Adósok számlája		33,471	—	Dividendă — Osztalék		2,525	—
Depuneri proprii — Saját betétek		40,267	31	Scopuri filantrop. — Emberbaráti célokra		277	52
				Diversi — Különfélék		14,002	15
				Profit curat — Tiszta nyereség		7,744	08
						385,324	76
		385,324	76				

Debit — Tartozik. Contul Profit și Perdere. — Nyereség- és Veszteség-számla. Credit — Követel.

		K	f			K	f
Marce de prezență — Jelenléti díjak		189	—	Interese de escont — Leszámitolási kamat		26,118	70
Salare — Fizetések		1,749	28	Interese la depuneri proprii — Saját betétek utáni kamat		616	44
Spese — Költség		672	23	Interese la efecte — Értékpapírok utáni kamat		287	50
Dare și arunc — Állami és községi adó		5,766	66				
Chirie — Házbér		160	—				
Interese la dep. — Betétek utáni kamatok		8,096	39				
Interese fond. de rezervă — Tartalék alap kamatja		2,645	—				
Profit curat — Tiszta nyereség		7,744	08				
		27,022	64			27,022	64

Ósinka (Șinca-veche), la 31 Decembrie 1917. — Ósinka, 1917. évi dec. hó 31-én.

Emiliu Poppu m. p., director executiv — ügyvezető igazgató.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Ioan Pop m. p. Filimon Bălan m. p. Heronim Morariu m. p. George Sasu m. p.
Iacob Bălan m. p. Damaschin Mesaroș m. p. David Boac m. p.

Subscrisul comitet de supraveghiere am revăzut conturile prezente și pe acelea le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele. — Alulirt felügyelőbizottság fenti számlákat megvizsgálta és azokat az intézet könyveivel összehangzásban találta.

Ósinka (Șinca-veche), la 4 August 1918. — Ósinka, 1918. évi augusztus hó 4-én.

Petru Boeriu m. p. Efrem Boeriu m. p. Ambrosie Bărsan m. p. Gheorghe Moldovan m. p.